
Ny upplaga av Medicinsk terminologi

7:e upplagan

Författare: Bengt I Lindskog, Jörgen Malmquist

Förlag: Studentlitteratur, 2020

ISBN 978-91-44-12279-3

I fjol utkom sjunde upplagan av Medicinsk terminologi, den största medicinska ordboken på svenska. Finska Läkaresällskapetets utländske ledamot Bengt I Lindskog övertog 1974 ansvaret för bokverket, vars första utgivningsår var 1926. Han har nu fått sällskap som medförfattare av Jörgen Malmquist, som tidigare redigerat boken Medicinska Ord tillsammans med Bengt Lundh.

Medicinsk terminologi, som sedan många år är det erkända standardverket på området, utgör med sina över 27 000 uppslagsord en imponerande sammanställning av svenska medicinska termer. Det är uttryckligen fråga om ett medicinskt lexikon med termer och begrepp i den medicinska vetenskapen och den kliniska handläggningen av sjukdomar och skador. Rent administrativa termer och begrepp inom hälso- och sjukvården har inte tagits med någon i större utsträckning.

Verket inleds med några enkla skriv-, stavnings- och uttalsregler och med en kort lektion i den latinska böjningen av substantiv och adjektiv. Den moderna svenska medicinska terminologin eftersträvar svensk stavning, vilket bland annat innebär att ch, ph och th i latinska ord blir k, f och t. *Hydrocephalus* blir hydrocefalus, *cholecystitis acuta* akut kolekystit och *polycythaemia vera* primär polycytemi.

Medicinsk terminologi är inte endast en ordbok. Facktermerna förklaras, deras ursprung belyses och författarna har bemödat sig om att ge användaren en uppfattning om i vilka sammanhang termerna brukas. De tydliga och klara definitionerna på medicinska facktermer har recensenten redan tidigare funnit synnerligen användbara, inte minst när begrepp ska förklaras för lekmän eller texter skrivas för en bredare allmänhet. Tack vare korta hänvisningar till männen

och kvinnorna bakom syndromen får verket också en person- och kulturhistorisk dimension.

Författarna ska ha en eloge för att de har bemödat sig om att bibehålla äldre, delvis utgångna, medicinska termer. Det rör sig bland annat om äldre sjukdomsbenämningar och kirurgiska instrument samt termer för mentala funktioner. Läsare av äldre medicinsk facklitteratur och den historiskt intresserade över huvud taget har stor behållning av detta.

Att författarna har följt sin tid framgår bland annat av notisen om covid-19. Virusets SARS-CoV-2 beskrivs ingående och utvecklingen av pandemin i Sverige och globalt fram till bokens utgivningsdatum redovisas. En ny term som fått behörig uppmärksamhet är CRISPR, som står för *clustered regularly interspaced short palindromic repeats*. Också den i molekylärgenetik, genterapi och modern cancerbehandling icke bevandrade kan alltså bilda sig en uppfattning om vad akronymen betecknar.

En annan förtjänst är att sällan använda termer, såsom namn på sällsynta genetiska sjukdomar och missbildningar också har fått en plats i boken. Ett område där en revidering av terminologin ändå hade varit önskvärd är vaskuliterna, där recensenten kommit att aktivt bevaka utvecklingen av nomenklaturen. De nya termerna *granulomatos med polyangit*, *eosinofil granulomatos med polyangit* och *IgA-vaskulit* har inte fått egna uppslagsord utan sjukdomsbeskrivningarna återfinns under de gamla namnen Wegeners sjukdom, Churg-Strauss syndrom och Schönlein-Henochs purpura (hos oss oftare Henoch-Schönleins purpura). Under uppslagsordet Churg-Strauss syndrom nämns visserligen också termen eosinofil granulomatos med polyangit. En annan term som förhoppningsvis

kommer att ingå som uppslagsord i nästa upplaga är *IgG4-relaterad sjukdom*, ett fibroinflammatoriskt tillstånd som beskrevs redan i början av 2000-talet.

De odontologiska termerna är rikt representerade, vilket noteras med tacksamhet både bland tandläkare och bland läkare. Vi får hoppas att detta också i vårt land kan bidra till att minska risken för en så kallad domämförlust.

Boken vänder sig till många användargrupper: läkare, övrig sjukvårdspersonal, forskare i biomedicin, medicine studerande, sjukvårdsstuderande, fysioterapeuter, ergoterapeuter, läkarsekreterare och flera andra. Inte minst inom den medicinska undervisningen fungerar Medicinsk terminologi som ett utomordentligt referensverk och en förträfflig kunskapskälla. Finländska läsare och författare har dessutom tillgång till verket Lääketieteen termit, som med sina uppslagsord på finska och deras motsvarigheter på svenska, engelska och latin kompletterar Medicinsk terminologi på ett utmärkt sätt.

Den nya bokens utformning följer de närmast föregående upplagornas upplägg. Formatet är detsamma och sidorna är indelade i tre spalter, vilket gör att boken trots det omfattande materialet är överskådlig och lättläst. Ett stort antal högklassiga illustrationer ingår. Det eleganta typografiska formatet bidrar till det attraktiva helhetsintrycket.

Lindskog och Malmquists Medicinsk terminologi är ett ovärderligt hjälpmedel för var och en som skriver medicinska texter på svenska. En framtida elektronisk version skulle förmodligen ytterligare öka användningen av verket, men visst är det trevligt att slå upp i en riktig bok!

Tom Pettersson